

HET ONTBIJT AAN ZEE

I

Wat opvalt in de Bijbelse verhalen van Pasen en Pinksteren is de totale afwezigheid van triomfalisme.

Nu geen engelenkoren zoals met Kerst, geen reizende Ster, geen drie koningen met dure cadeaus, geen stem uit de hemel, niks van dat alles.

Dat geldt zeker ook voor de vertellingen over de Paasmorgen zelf.

De 4 vertellers hebben hun verhalen niet gesynchroniseerd en de verschillen gewoon laten staan. En nog wat: als de Opgestane al zelf verschijnt dan wordt hij helemaal niet herkend, tenminste niet totdat hij spreekt; de Opgestane is, met die mooie formulering van Paulus, meer een nieuwe schepping dan een 'gerepareerde' Jezus; er is veel verdriet en angst – deuren op slot en zo – en pas helemaal aan het eind komt gepaste blijdschap.

Het triomfantelijke halleluja gezang van de Kerk is van later; en de andere sterspelers in de laatste fase van Jezus' optreden weten van niks: Herodes en Pilatus, vieren hun overwinning met gedoogsteun van de hogepriester van het Valse Getuigenis.

De Opstanding is een eenzaam avontuur. Er is alleen het getuigenis van een handvol intimi. Mannen en vrouwen die pas na de Paasdag begrepen wat de Mensenzoon een paar keer tijdens hun tijd met elkaar had gezegd: dat hij op de derde dag na zijn liquidatie zou worden opgewekt uit de doden.

Dat kwam nu pas weer bij hen boven.

II

In de zestiger jaren hadden christenstudenten in de VS daar een treffende slogan voor gevonden: *the rumour is still alive that He lives*, heette het toen. (Het gerucht gaat nog steeds dat Hij leeft).

En inderdaad: dat is waar en er was niet veel meer. Alleen een paar verhalen dat hij gezien was. Maar het zijn geen openbare verschijningen, meer een soort privé afscheidsbezoekjes. Laatste adviezen, laatste beloftes, laatste verklaringen. Als je de evangelieteksten er nog eens op naleest dan is de conclusie niet te vermijden: *met de arrestatie en de uitschakeling van Jezus is het verhaal van zijn aardse leven uit en voorbij!* Hij is vertrokken.

(Overigens een troostrijke gedachte voor mensen die zijn afwezigheid soms angstig verklaren uit hun eigen ongelooft).

III

Bij Matteus beslaat het hele opstandingsverhaal 5 verzen en in het originele handschrift van het evangelie van Marcus is er alleen een engel die tegen de leerlingen zegt dat Jezus is opgewekt en dat zij hem zullen zien, thuis in het hoge Noorden.

Lukas heeft iets meer – de Emmaüsgangers – en Johannes vertelt in twee verhalen over de ‘gelovige’ Thomas en hoe Petrus weer in genade wordt aangenomen, maar in al die verhalen is er geen sprake van dat hij weer ‘terug is’.

Al gauw is er dan alleen nog het verhaal van zijn ‘vertrek met de wolk’ die wij kennen uit de woestijnverhalen van het jonge Israel. Dan is hij weg. De wereld moet het sindsdien doen zonder hem.

Als er in de geschiedenis van de kerk al momenten zijn waarop hij ‘gezien’ wordt dan gaat het over mystieke visioenen en bovennatuurlijke ervaringen, mooi om te horen maar alleen in de verte vergelijkbaar met de tastbare werkelijkheid van de evangelieverhalen.

Wij hebben vanmorgen nog eens zo’n verhaal over een van die schaarse afscheidsbezoeken gelezen. Het is een mooi verhaal dat alle kenmerken draagt van een zorgvuldige constructie, zo bol van mysterieuze verwijzingen, symbolische details en tekentaal dat de lezer wel een plaat voor zijn hoofd moet hebben om niet te zien dat het hier gaat om een zorgvuldig liturgisch gecomponeerd stuk. We noemen er een paar: aanwezig is de innercircle van de Meester; ze zijn ‘weer’ terug bij af en hebben hun oude handwerk opgenomen. En natuurlijk vangen ze niks tot dat die onbekende vreemdeling op het strand hun aanraadt het net ‘aan de andere kant’ (totaliter aliter) uit te zetten. Het opvolgen van zijn raad levert dan natuurlijk een recordvangst; ze kunnen het net niet op de kant gesleept krijgen; Petrus die sinds zijn verraad in de nacht van de arrestatie kilo’s boer op zijn hoofd heeft, staat natuurlijk vrijwel ‘naakt’ tussen zijn collega’s, maar hij weet dat er nog een appel met hem te schillen is en haast zich naar de enige die hem kan vergeven. Op het strand staat een klein mysterieus of-fervuurtje al te branden, er moet gegeten worden van wat er al klaar ligt voor hen en niet alleen met de zojuist gevangen vis, brood en vis zijn er al zoals in betere dagen van de zg wonderbare spijziging, de vreemdeling onderstreept dat hij geen geestesverschijning is maar presentia realis door aan te bieden mee te eten. Hij gebruikt de woorden die iedere voorganger in de eerste gemeenten sindsdien uitsprekt. De alternatieve vangst bestaat uit 153 grote vissen en dat getal – zeggen de rabbijnen - is zowel de getalswaarde van de woorden voor *liefdemaal* als voor *God en de volkeren*. Jezus brak zelf het brood en deelde het visje met hen. Kortom: een hoogsymbolisch afscheidsmaal. En tegelijkertijd een ontbijt voor de komende weken.

Petrus mag blijven, Jezus gaat.

IV

Al die afscheidsbezoeken zijn overigens duidelijk niet het einde van het verhaal. Ze sluiten een hoofdstuk af, maar het boek leest nog verder. Daar is de Bijbel sterk in. Tot verdriet van fundamentalisten en militante atheïsten, van wie immers niets ooit mag veranderen, ontwikkelt en vernieuwt het verhaal zich steeds verder.

De openbaring wordt uitbetaald in periodieken.

Het gaat voortdurend over nieuwe onverwachte hoofdstukken, die op hun beurt weer worden afgesloten en gevolgd door nieuwe avonturen. Zelfs God verandert mee, gevoelig als Hij is voor tijd en plaats. Alleen zijn Naam blijft.

Daarom is die tijd tussen Pasen en Pinksteren zo spannend. Wat zal er in het volgende hoofdstuk nu weer gebeuren? In de taal van het geloof: Wat voert God nu weer in zijn schild?

Helaas, we weten het antwoord al: Hij heeft de kaart van de Geest nog achter de hand.

Dat wordt dus het nieuwe hoofdstuk. Nog niet de Grote Finale, nog lang niet. Eerst komt de nieuwe aflevering van het Grote Waaien. *Dat gaat over de geest* die we in vorige hoofdstukken al hebben leren kennen. Nog voor de schepping, voor de scheiding tussen hemel en aarde, tussen het onzichtbare en het Zichtbare, zweeft hij (of liever: zij) over de oersoep – *de aarde nu was woest en ledig en de geest van God zweefde over de wateren (Gen1,1)*-. Zij beidt haar tijd.

In het volgende hoofdstuk zaait zij de universele mythen uit de oertijd: de schepping, de zondeval, de toren van Babel, de zondvloed, het gruwelijke geheim van de broedermoord uit jaloezie, zij begeleidt de wonderlijke sprongen van de evolutie, overziet de *survival of the fittest*. Zij is de geest die geheel is toegewijd aan het behoud van het leven. Zij is als god incognito de adem in alle levende wezens, de reddende resistente bacterie van het leven; daarom zal ze later ook de Andere Geest of de Heilige Geest worden genoemd.

Als de mist van de oertijd optrekt ontmoet ze de eersten van onze soort: vrij geschapen mensen. Ze fluistert Abraham in dat leven oncontroleerbaar mobiel is. Er moet gereisd worden, over de aarde, door de tijd. En ze bewaakt zijn geslacht voor uitsterven, ze trekt lijnen dwars door het bedrog van die eerste mensen heen, ze laat ze vechten met haar en met elkaar, aan de beek, in het doodsland Egypte, in de woestijn. Soms doet ze water in de wijn en soms wijn in het water. 400 jaar wonen de kinderen van Abraham in Egypte zonder de Naam van God te kennen.

En pas in het daarop volgende hoofdstuk wordt hun vader des vaderlands Mozes de Naam bekendgemaakt: Ik ben er! Ik ben de Verrassende Metgezel, een vuur in de nacht, mist overdag. Dat is het hoofdstuk waarin de Geest zich bloot geeft in de Thora, die unieke mengeling van geboden en beloften. Het is ook het hoofdstuk waarin de Geest de tot vrijheid geschapen mensen toefluistert dat Zij huist in weduwen, wezen en vreemdelingen. En dat het oordeel van de geschiedenis zich voltrekt volgens de verhoudingen met de minsten onder de mensen.

Komt er weer een nieuw hoofdstuk! De mensen gaan hun eigen gang: ze ontdekken achter de woestijn het land van de belofte en willen het natuurlijk helemaal voor zichzelf hebben. Moordend en brandschattend storten ze zich

op het beloofde land. In de Naam van God, maar Gods Geest danst in de kantlijn: de poort van het beloofde land wordt geopend door een heidense hoerenmadam en haar gedachtenis strekt Israel tot een zegen. Iedere keer opnieuw blijken er bondgenoten tussen de vermeende vijanden te zijn. Als je goed leest blijkt dat het joodse volk – ondanks al die exclusivistische taal - altijd tussen de andere volken heeft geleefd: Netanjahou' zij gewaarschuwd. Vanuit diezelfde kantlijn worden de koningen van Israel begeleid door de profeten van de Geest: de Geest flirt met het volk, afwisselend in de gestalte van een donderprofeet en van de zoetgevooisde verleider. Het boek moet immers uitlopen op de survival of the fittest: de mens als homo ludens, spelend met al het moois dat ons omringt, zingend, zorgzaam, als onderhouder van de rest van de schepping, als de stedehouder van God op dit planeetje in het heelal: Gods kleine speelplaats waar Hij experimenteert met de vrijheid en de gerechtigheid..

Al die hoofdstukken spelen mee in de tekentaal van die kleine afscheidsbezoekjes van Jezus aan zijn intimi.

Hij was het volgende hoofdstuk. De Geest speelde met hem: hij werd geboren aan de zelfkant van het bezette beloofde land, hij dronk de profetentaal en realiseerde zich op jonge leeftijd dat hij ze mocht vervullen, dwz doen. De Geest leidde hem op: zij nam hem mee naar de woestijn om daar in de vechtsport van de Grote Verleiding te leren om het Woord als wapen te hanteren. De Hogere krijgskunde van de Geest! Zij leerde hem om zieken en

gestoorde mensen te bevrijden zodat ze weer aan de slag kunnen.

En zij leerde hem het laatste geheim van het leven: *niet de leeuw maar het lam is de koning van de dieren..!* Of: *het offer is geen mislukking maar solidariteit, die geen tegenspraak duldt.*

Jezus neemt afscheid met die geheimzinnige afscheidsbezoekjes om het volgende hoofdstuk in te leiden. Hij heeft de eerdere hoofdstukken in zijn korte leven aan ons uitgelegd: over geloof dat vertrouwen is; over verwachting die niemand kan uittrappen, over liefde die zorg is, over God die zijn almacht veilig in de kast heeft opgeborgen, over vergeving die geen goddelijk voorrecht is maar een menselijke opdracht, over geluk dat hoort bij armen en vredezoekers en gerechtigheidsdienaren. Nu we dat allemaal weten kan hij weg.

En komt het volgende hoofdstuk. Dat van de Geest.

We hebben de concentratie gezien, nu komt de uitwaaiering.

Nu moeten we letten op die 153 vissen, op de alle plaatsen waar in liefde brood wordt gebroken en vis gedeeld, nu moet je opletten hoe in de marge van de verschillende religies liefde wordt geoefend, hoe het lam zich onder de leeuwen handhaaft, hoe dichters woorden vinden, en schilders kleuren en beeldhouwers vormen; nu is komt het hoofdstuk waar de wind het voor het zeggen heeft, hoe oud papier opwaait in een doodlopende steeg: waar mensen in de zorg willen werken, waar ziekenhuizen worden gebouwd en scholen in gebieden waar de machtigen denken dat zij de fittest zijn to survive. Nu moet je opletten om te zien hoe daar de vernieuwing tot stand komt waar de machthebbers zich, met botte bijlen gewapend, scharen om de vaandels van het bestaande. Hoe meer dan ooit de vervolging van het machtelozen en de onderdrukking van de onrendabelen de inventiviteit en de creativiteit van de vernieuwers stimuleren.

In het hoofdstuk van de Geest na Pasen gaat het niet zachtzinnig toe. Er wordt vaak 's nachts niets gevangen; er staat een vluchtgevaarlijke ontsnapte ter dood veroordeelde op het strand. De politieke macht is in handen van een ambtenaar die zijn handen wast in onschuld en een koning die geen koning is, is de religieuze macht in handen van een hogepriester die met leugens de gezalfde uitlevert aan de bezetter; wordt er verraden en verloochend, *maar er is geen sprake van dat het boek wordt afgesloten*, want de Geest die zweefde *over de* oersoep is tot wasdom gekomen en vindt overal haar makkers, die het geheim kennen van het Lam en de Leeuw en die als resistente bacterie van de vrijheid het lichaam van de macht en het onrecht slopen. Wie het net geheel anders durft uitwerpen vangt de icoon van de liefdesmaaltijd van God met de volkeren. Het getal is 153. Niet vergeten.

Zo moge het zijn.

